

Olje- og energidepartementet

Deres ref:
202004605-14

Saksbehandler:
POS

Vår ref:
POS

Dato
06.10.2023

Klage på NVEs vedtak – Konsesjon til Gudbrandsdal Energi Produksjon AS for Vinkelfallet kraftverk, Ringeby kommune, etter innkalling til konsesjonsbehandling, jf. vannressursloven § 66.

NVE vedtok 15.09.23 å gi Gudbrandsdal Energi Produksjon AS (GEP) konsesjon etter vannressursloven § 8 til videre drift av Vinkelfallet kraftverk. Tillatelsen ble gitt på vilkår beskrevet i konsesjonen.

GEP påklager med dette deler av vilkårene. NVEs vedtak ble mottatt av GEP i Altinn 15.09.23. Klagefristen er 3 uker, og klagen er således rettidig.

Klagen retter seg mot størrelsen på minstevannslippene på 0,6 m³/s (perioden 01.05 – 20.10) og 0,4 m³/s (resten av året). GEP anerkjenner de store miljøverdiene som påvirkes av kraftverket, men mener at disse vil bli godt ivaretatt med slipp på hhv 0,3 og 0,1 m³/s. Det vil redusere produksjonstapet med ca. 2 GWh, fra ca. 3,5 til 1,5 GWh. Å bevare eksisterende fornybarproduksjon i størst mulig grad er viktig i et klimaperspektiv.

De gitte konsesjonsvilkårene medfører et produksjonstap på 3,5 GWh, ca. 14% av totalproduksjonen på 25 GWh, i tillegg til engangsinvesteringer på rundt 4 mill. kroner. GEP mener dette er uforholdsmessig økonomisk tyngende, gitt at miljøverdiene kan ivaretas på en god måte med mindre produksjonstap.

Det bes om at klagen gis oppsettende virkning når det gjelder fristen på 6 mnd for å sende inn plan for anordning av minstevannslipp og omløpsventil.

Nærmere begrunnelse for klagen

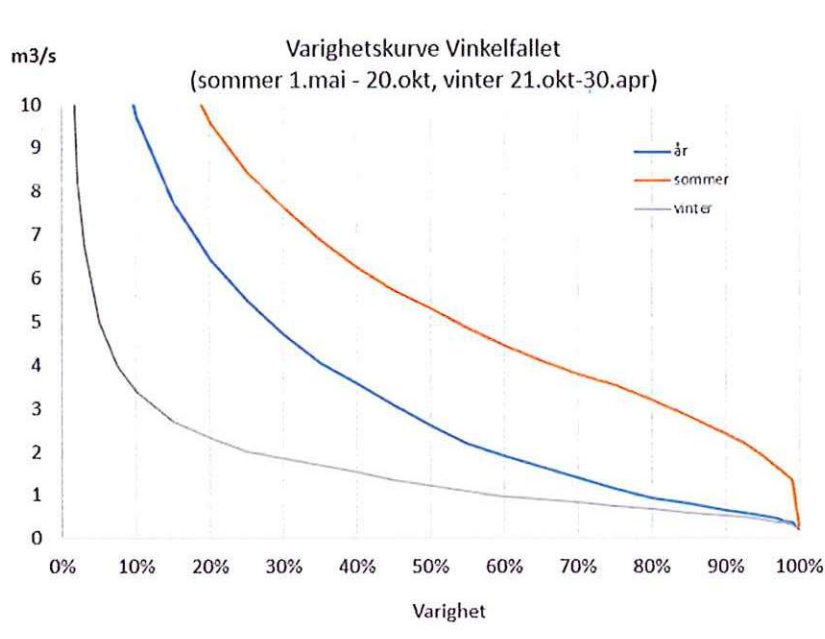
Miljøverdier ivaretas på en god måte med minstevannslipp på 0,3 og 0,1 m³/s

GEP anerkjenner at store miljøverdier av nasjonal interesse er påvirket av Vinkelfallet kraftverk. I konsesjonsøknaden foreslås derfor tiltak for å sikre disse verdiene, med avgjørende vekt på storørret. NVEs konsesjonsvedtak er i samsvar med søknaden når det gjelder omløpsventil og vannbank/lokkeflommer, men fastsetter høyere minstevannføringer. NVE har satt minstevannslippene til 0,6 m³/s (01.05 – 20.10) og 0,4 m³/s (21.10 – 30.04) med begrunnelse å sikre årlig gyting og gode oppvekstmuligheter for ørretungene. Statsforvalteren mener at vannføringer på hhv 0,6 og 0,3 m³/s er tilstrekkelig. GEP vil hevde at årlig gyting og gode oppvektsforhold kan sikres ved vannføringer på hhv 0,3 m³/s og 0,1 m³/s, kombinert med lokkeflommer for gytefisken ved behov.

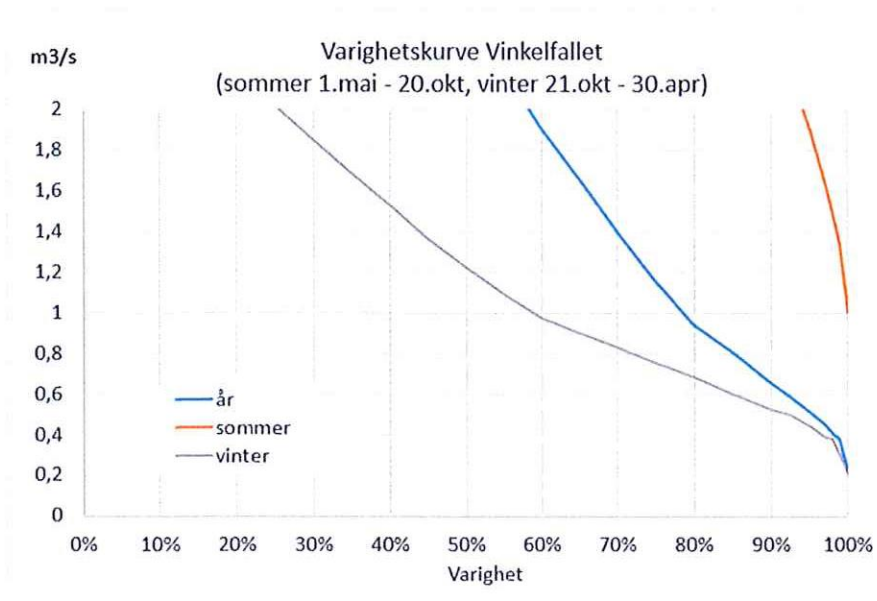
NVE viser i sitt BFV-notat til at elfiskeundersøkelser på minstevannstrekningen (Norum m. fl. 2016) ikke påviste årsyngel og at det dermed er lite sannsynlig med suksessfull gyting med dagens minstevannføring på 0,03 m³/s. Her kan ikke NVE ha lest rapporten grundig nok. Undersøkelsen det henvises til hadde 4 stasjoner på minstevannstrekningen. På alle stasjoner ble det fanget ørret (tettheter fra 9 – 53 per 100 m²). Årsyngel ble fanget på 3 av 4 stasjoner og utgjorde totalt 46% av fangsten (26 av 56). Det kan derfor konkluderes med at det

selv med dagens svært lave vannføring foregår vellykket gyting på minstevannstrekingen, og at det finnes vanddekkede overflater som gir oppvekstmuligheter. En tredobling av vintervannføringen til 0,1 m³/s og tidobling av sommervannføringen til 0,3 m³/s, kombinert med bruk av lokkeflommer for å sikre at gytefisk vandrer opp, mener vi vil gi en vesentlig og tilstrekkelig forbedring av forholdene for storørreten.

En vintervannføring på 0,4 m³/s vil gi mer ustabile forhold i elveleiet enn 0,1 m³/s. Dette fordi kraftverkets minste slukeevne er 0,35 m³/s, og ved tilsig mindre enn 0,75 m³/s (0,4 + 0,35) må kraftverket stoppe og slippe vann over dam. I vinterperioden er tilsiget til Vinkeldammen mindre enn 0,75 m³/s i ca. 25% av tiden (se varighetskurver i Fig. 1 og 2), fordelt på kortere og lengre perioder vinteren igjennom. Dette vil da gi mange episoder hvor vannet renner over det etablerte isdekket og skaper kjøvingsproblemer og fare for oppsprekking av is og erosjon på gyteområder. Ved en vintervannføring på 0,1 m³/s derimot, må kraftverket stoppe ved tilsig mindre enn 0,45 m³/s, og dette skjer i mindre enn 5% av tiden. Vintersituasjon blir dermed langt mer stabil med vannføring på plass under isdekket i mer enn 95% av tiden.

Figur 1 Varighetskurve for tilsiget til Vinkelfallet for sommer, vinter og hele året.

Figur 2. Varighetskurven i mer detalj for vannføringer opp til 2 m³/s. Ut fra figuren kan leses at det vil være en vintervannføring større enn 0,75 m³/s i ca. 75% av tiden, mens en vintervannføring større enn 0,45 m³/s vil være i ca. 95% av tiden.

Når det gjelder vanndekket areal, og dermed oppvekstområde for ørretungene på sommeren, er vi ikke enig med NVE om at det er vesentlige forskjeller på 0,6 og 0,3 m³/s. I BFV-notatet er det vist bilder av elva ved vannføringer på ca 0,2, 0,4 og 0,6 m³/s. Det mest påfallende er at strykene, dvs der vannføringen er konsentrert, blir tydeligere, mens det er relativt marginale forskjeller på det vanndekkede arealet, som er det viktige som oppvekstområde. Elvestrekningen har mange små og store kulper og grunne bassenger som fylles og vedlikeholdes godt med en vannføring på 0,3 – 0,4 m³/s, og som vil gi gode oppvekstområder.

Hensynet til eksisterende produksjon og økonomiske virkninger for konsesjonæren skal vektlegges

Nasjonale føringer viser til at for å begrense det samlede energitapet skal det utvises forsiktighet med innkalling som medfører produksjonstap. Hensynet til eksisterende produksjon i et klimaperspektiv og økonomiske virkninger for konsesjonæren og samfunnet skal vektlegges.

Det er et viktig klimamål å bevare og øke den fornybare kraftproduksjonen. For Vinkelfallet mener vi altså at det er mulig å begrense produksjonstapet til ca. 1,5 GWh og samtidig ivareta de store miljøverdiene knyttet til minste vannføringsstrekningen.

GEP vil også bemerke at de gitte konsesjonsvilkårene medfører et produksjonstap på 14 % av totalproduksjonen, noe som har en vesentlig innvirkning på lønnsomheten og evnen til å gjennomføre kostbare og nødvendige rehabilitering- og vedlikeholdsprosjekter. I tillegg kommer engangsinvesteringer på rundt 4 mill. kroner til omløpsventil og anordning for minste vannslipp. I søknaden var denne kostnaden estimert til 2,85 mill. kroner, men pga ekstraordinær prisøkning den siste tiden, har alle tekniske prosjekter med flere år gamle kostnadsestimater blitt oppjustert med 45%. GEP mener totalt sett at dette er uforholdsmessig økonomisk tyngende for konsesjonæren.

Oppsettende virkning

I NVEs vedtak har GEP en frist på 6 mnd til å sende inn plan for anordning av minste vannslipp og omløpsventil. Anordningen for minste vannslipp vil være avhengig av størrelsen på vannslippet, og dette må være kjent før detaljplanlegging kan gjøres. Plassering av slippanordning kan videre være nødvendig å se i sammenheng med etablering av omløpsventil, f.eks i forhold til behov for å tømme vannveien.

Det bes derfor om at klagen gis oppsettende virkning når det gjelder fristen på 6 mnd for å sende inn plan for anordning av minstevannslipp og omløpsventil.

Oppsummering

- GEP klager på vilkåret om slipp av minstevannføringer på hhv 0,6 og 0,4 m/s. Vi mener at miljøverdiene kan ivaretas på en tilfredsstillende måte ved slipp på hhv 0,3 og 0,1 m³/s.
- GEP mener at hensynet til eksisterende produksjon i et klimaperspektiv og økonomiske virkninger for konsesjonæren ikke er tilstrekkelig vektlagt i henhold til nasjonale føringer.
- GEP ber om at klagen gis oppsettende virkning på fristen på 6 mnd for å sende inn plan for minstevannslipp og omløpsventil.

Med vennlig hilsen

Per Oluf Solbraa

Konsernsjef

E-post: pos@geholding.no

Mobil: +47 952 23 274